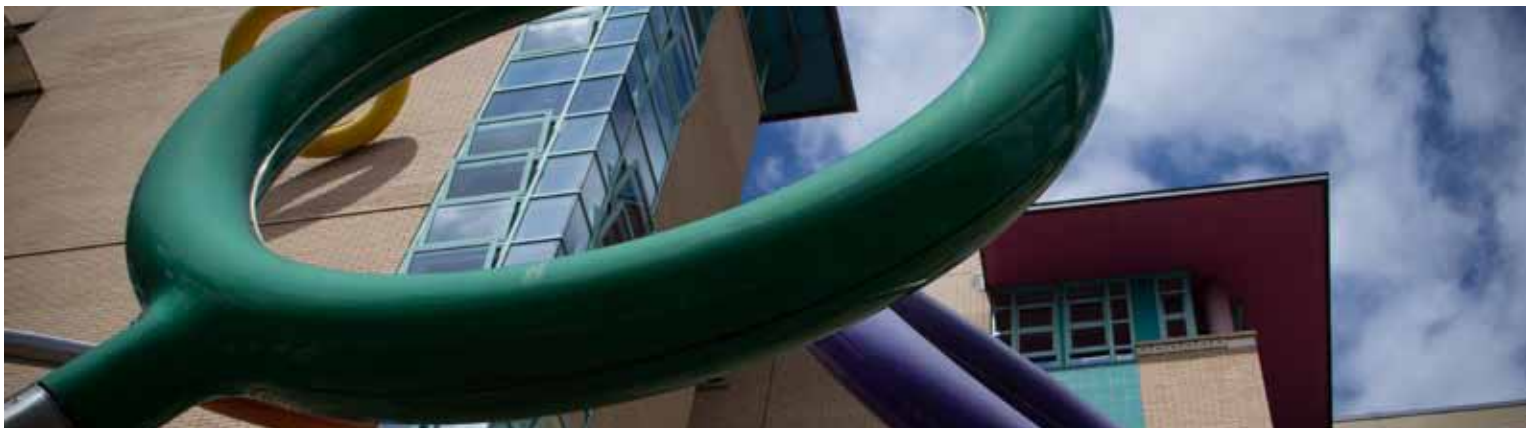

Homes infermers que cuiden nens i nenes: preferències i motivacions

Els homes i la cura: Breu recorregut històric

Des dels inicis de la humanitat, els éssers humans s'han preocupat prioritàriament d'assegurar la continuïtat de la vida en grup i de perpetuar l'espècie. Segons Collière, el manteniment de la vida sols és possible a través de les cures bàsiques ofertes durant l'acompanyament dels grans passatges, sent l'embaràs i el naixement els punts de partida i l'acompanyament davant la mort el final del camí de la vida. Històricament, la cura ha estat concebuda com el rol central de les dones que a través del seu cos assumeixen la funció de perpetuar l'espècie.

La fecunditat i la pràctica de la lactància assegura la supervivència al nou nat. Aquesta construcció social i històrica contribueix a naturalitzar la relació entre dones i cura. En aquest sentit, fins i tot el nostre llenguatge reforça aquesta associació. No resulta casual que la paraula "nurse" derivi del llatí "nutrire", que significa alimentar, i "nutrix", que significa "la dona que cria".

Malgrat que els homes també han exercit alguns rols de cura al llarg de la història, destacant, per exemple, la germandat dels Parabolani (originaris del segle III que atenien malalts de pesta negra),

Direcció publicació:

Diana Marre, Beatriz San Román
i Irene Salvo

Continguts d'aquest número:

Paola Galbany i Antonia
Arreciado

Imatges:

Miguel Gaggiotti

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Maquetació:

Marta Mayoral

Subscripció i contacte :

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

AFIN

Grup de Recerca

Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de:

recerCaixa

ACUP ASSOCIACIÓ CATALANA
D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES

les ordes religioses-militars (com els Cavallers de Sant Joan de Jerusalem durant l'edat mitjana) i els precursors de la infermeria a l'edat moderna (Sant Joan de Déu i Sant Vicens de Paül), la veritat és que la imatge de l'home com a cuidador no ha estat majorment visibilitzada.

Aquesta escassa visibilitat dels homes com a cuidadors en la professió d'infermeria pot estar relacionada, entre altres aspectes, amb la influència que ha tingut la figura de Florence Nightingale (1820-1910), mare de la infermeria moderna. Nightingale va assumir per primera vegada i de manera explícita la naturalitat de les cures d'infermeria com a femenines i va definir la professió com aquella que posava l'ésser humà en les millors condicions possibles perquè la naturalesa actués a sobre d'ell. Aquesta mena de cures estaven dirigides a totes les persones, sense establir distincions entre malalts i sans, ja que advocava per la prevenció de la malaltia i la promoció de la salut. Nightingale va reconèixer la necessitat de brindar una atenció psicosocial i considerar els efectes físics de l'ús del color, la música, així com la influència del cos sobre l'esperit. Per ella, les dones constituïen les persones

ideals per oferir aquesta mena de cures donada la seva naturalesa i, segons els mateixos arguments, els homes no estaven habilitats per això.

Si bé és indiscutible que Nightingale va fer grans aportacions en el camp de la infermeria, entre les quals destaca la idea que els avenços solament es produïrien a través del coneixement científic, també és cert que la seva perspectiva va contribuir a reforçar, en l'època victoriana, la funció domèstica que es va adjudicar a les dones, traslladant una lògica de l'espai privat al domini del públic, en el qual la dona infermera es va situar en un lloc de subordinació i dependència respecte de la figura dels metges, el rol dels quals es va assimilar moltes vegades a la figura del pare. Les construccions socials lligades als rols diferencials entre dones i homes van determinar, en aquest cas, una nova dicotomia: els homes eren metges i les dones podien ser infermeres. Basant-se en un model familiar, en l'àmbit hospitalari els metges eren pares, les infermeres eren dones-mares-cuidadores, i els pacients assumien un rol de fills o filles. En aquest escenari, la presència d'homes infermers resultava incompatible, donat que qualse-

vol altra combinació comprometia l'androcentrisme de l'època i del sistema patriarcal. Els homes que es dedicaven a les cures veien compromès el seu status social i el seu prestigi.

No obstant això, en l'actualitat cada vegada són més els homes dedicats a la tasca de cures en infermeria. Entre els factors que expliquen aquest increment, s'hi troben d'una banda i a nivell nacional, la professionalització de la infermeria amb la integració dels estudis a la Univer-

sitat des del 1977, quan es van unificar els continguts curriculars per a ambdós sexes. Més recentment, l'augment dels índexs d'atur, fruit de la crisi global iniciada el 2007-2008 quan la infermeria es va sostenir com una de les professions que permetia millors sortides professionals, també va contribuir a aquest increment. A nivell internacional, la creixent escassetat de professionals d'infermeria a països com EEUU, Canadà o Anglaterra, està relacionada amb diversos factors entre els quals destaquen l'envelliment de la població i l'increment de l'esperança de vida i de les persones amb malalties cròniques, fet que ha fomentat el desenvolupament d'estratègies de reclutament dirigides a captar l'atenció dels homes cap a aquesta professió.

Experiències i percepcions dels infermers sobre la cura infantil

Fruit del projecte "Homes cuidadors. Repetes i oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura", codirigit per la Dra. Dolors Comas d'Argemir i la Dra. Diana Marre, amb el finançament de RecerCaixa, programa impulsat per l'obra social "la Cai-

xa" amb la col·laboració de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), presentem part dels resultats d'un dels eixos de la investigació centrat en conèixer les experiències i percepcions dels homes infermers respecte a la cura infantil. L'esmentat estudi fou aprovat pel Comitè d'Ètica (CE) de la Universitat Autònoma de Barcelona i pel Comitè d'Ètica d'Investigació Clínica (CEIC) d'un hospital de tercer

nivell de Catalunya on es va dur a terme el treball de camp. Entre setembre i desembre de 2015 vam realitzar 12 entrevistes en profunditat a homes infermers assistencials entre 25 i 56 anys. Pel que fa a la seva formació, onze eren diplomats universitaris, i un graduat en infermeria; deu estaven en possessió d'almenys un títol de postgrau o màster i un de l'especialitat de pediatria. El temps d'experiència

d'aquests professionals en l'àmbit infantil era entre 2 i 24 anys. Els serveis on treballaven de l'Àrea Materno-Infantil eren: Hospitalització, Unitat de Cures Intensives Pediàtriques (UCIP), Unitat de Cures Intensives Neonatals (UCINN) i Urgències (UCIAS), tant en torns diürns com nocturns.

En aquest article pretenem descriure què va motivar els homes infermers a dedicar-se a la cura de nenes i nens, i quines són les seves preferències per treballar en uns serveis assistencials i no en uns altres. La nostra finalitat és atorgar visibilitat al rol de cures en els homes infermers contribuint a trencar els estereotips de gènere i evidenciant que els homes també poden realitzar treballs de cura en diversos àmbits, com el de la salut.

Motivacions dels homes infermers per dedicar-se a la cura infantil

Els motius pels quals els infermers del nostre estudi es dediquen a la cura infantil són diversos. Set d'ells (Eo1, Eo2, Eo3, Eo4, Eo7, Eo8 i Eo12), tenien clar que la seva intenció era cuidar nens, o bé tenien preferència per aquests. Per exemple, Eo1 assenyala que volia ser llevador, però que

si no aconseguia ser-ho es conformava a dedicar-se a la Pediatria, i així ho va fer. La seva vocació per cuidar nens era tan gran que de jove solament acceptava contractes a l'àrea de Pediatria. Va entrar a l'hospital a través d'un contacte i va aconseguir treballar a l'Àrea Materno-Infantil gràcies a la Direcció: "Des que vaig començar en la infermeria sempre he tingut dues especialitats que m'agradaven més que eren, per dir-ho d'alguna manera, la part de llevador, que no ho vaig arribar a ser i la part de pediatria. Llavors, vaig estar una mica...em vaig presentar aquí (a l'hospital) però em donaven per a trauma i llavors no vaig voler agafar-lo i vaig seguir a l' [hospital...] i [a l'hospital...] que allà sí que vaig tenir opcions de fer pediatria. Finalment, a través d'un contacte vaig aconseguir situar-me aquí. Vaig parlar amb la cap de pediatria d'aquest hospital... llavors, en aquell moment, la gent una vegada la situaven a l'hospital era impossible canviar-lo. Però si els directors de la unitat ho demanaven, llavors sí que et podien canviar. Llavors, parlant amb la directora d'infermeria de la materno-infantil van aconseguir canviar-me a pediatria i desde llavors, doncs pràcticament sempre

he treballat únicament per...però hi va haver un moment en què vaig treballar per als 3 hospitals a la vegada. Després ja em vaig dedicar sols a la pediatria (...)"

Eo2, Eo3 i Eo4 valoraven moltíssim de la cura infantil la possibilitat de treballar amb les famílies. Eo7 es refereix a la seva preferència per cuidar nens, lligada al fet que la seva germana treballava com a infermera en infantil del mateix hospital i l'atracció que experimentava cap a aquesta activitat que ella realitzava. El fet que la seva germana treballés en aquest hospital el va ajudar a entrar-hi a treballar com

a infermer en l'àmbit infantil en finalitzar els seus estudis. Per a l'Eo12, que sempre havia treballat en cures intensives, el motiu de treballar amb nens va ser poder explorar la UCI pediàtrica.

Altres participants (Eo6, Eo9 i Eo10) no s'havien plantejat mai treballar a l'àrea de Pediatria i va ser de manera més casual i fruit de l'atzar (Eo9 i Eo10), o bé, una

elecció per part de la Direcció per ubicar-los en serveis de Pediatria (Eo6). Això no obstant, una vegada van començar a treballar en aquestes unitats van descobrir que tenien vocació per cuidar nens: "Jo estic aquí per casualitat. De fet, recordo que estava fent pràctiques a urgències d'aquí, de l'àrea general, a adults i automàticament el següent pràcticum va ser a oncologia pediàtrica, a oncohematologia, i d'entrada ho vaig passar fatal perquè no volia. (...) No volia perquè estava súper content a urgències d'adults i volia seguir una mica per aquí. Vaig sortir molt motivat d'aquí, del servei i després passar-me a l'altre doncs d'entrada em va costar molt. En quatre dies ja estava súper adaptat i encantat a més d'estar a pediatria. Amb la qual cosa, al següent any, que era el quart ja quan podíem triar una mica la branca, ja vaig escollir pediatria" (Eo9). "(...) Ja porto uns quants anys aquí treballant, ja domino, crec que domino la feina i ja doncs li he agafat el gust al que estic fent, evidentment. No em veig ara fora d'aquí (de pediatria)" (Eo10).

Per a l'Eo10, treballar tenint cura de nens i nenes també va estar relacionat amb el tipus de contracte que li van oferir,

perquè a la unitat de Pediatria era millor en el sentit que durava més temps i oferia més estabilitat que els contractes en unitats/serveis per a adults.

Dues de les causes que van motivar els infermers a dedicar-se a la cura infantil van ser, d'una banda, les seves experiències anteriors en l'àmbit de l'educació infantil: "Hi va haver diferents coses que em van portar allà. D'entrada, el fet de treballar en educació i haver fet treball amb nens sans fora d'infermeria com a monitor de temps lliure" (Eo11) i, d'altra banda, el desafiament d'intentar superar el temor d'enfrontar-se als nens: "va ser perquè em feien molt respecte els nens. Sempre m'ha agradat molt la urgència. Em plantejava treballar en un servei d'emergències mèdiques al carrer amb ambulàncies, potser per això, pel respecte que em feien els nens per la falta de tracte, doncs vaig decidir reciclar-me en urgències de pediatria. La veritat és que em va agradar molt. Bé, després de passar l'estiu de corretorns en les urgències, vaig caure unes quantes vegades en les urgències de pediatria. Van passar sis mesos, em va cridar la supervisora i em va oferir si volia treballar amb ells. I encantat de la vida" (Eo5).

Cal destacar que alguns participants van fer pràctiques de pediatria durant els seus estudis d'infermeria, la qual cosa en alguns casos, como el de l'Eo11, els va ajudar a convèncer que cuidar nens era el que més desitjaven.

Preferències dels homes infermers pels serveis assistencials de l'Àrea Materno-Infantil

En el nostre estudi, excepte dos dels casos (Eo3 i Eo11), la majoria dels entrevistats treballen en unitats especials (UCI neonatal i pediàtrica i Urgències). Per aquests infermers, els esmentats serveis especials ofereixen oportunitats professionals d'aprenentatge constant i d'especialització perquè brinden una cobertura d'atenció a un malalt amb pluripatologia en una franja d'edat àmplia entre els 0 i els 16 anys. Segons ells, aquest tipus d'unitats resulten atractives per a persones amb inquietuds i aspiracions d'aprenentatge. Per altra banda, l'hospital constitueix un centre de tercer nivell amb elevada tecnologia que requereix d'una actualització continua per a la manipulació de maquinària complexa i especialitzada. Per exemple, Eo12 tenia clar que volia treballar a la UCI

pediàtrica de l'hospital per la qual cosa abans d'ingressar a treballar allà va estudiar un Màster que li permetés de comptar amb més eines per tal d'incorporar-se en aquest servei. Assenyala que el que li atreïa d'aquesta unitat era el següent: "Doncs mira, vaig veure un documental a la revista d' El País, dels diumenges, de la UCI pediàtrica, que l'havien inaugurat i tal i vaig pensar "mira algun dia m'agradaria treballar en aquesta UCI" perquè sempre m'havia vingut de gust dedicar-me a la pediatria i també tenia ganes de canviar una mica en l'àmbit d'intensius".

La majoria dels infermers que treballaven en aquestes unitats crítiques van manifestar sentir-se altament realitzats en el seu lloc de treball, a pesar que no tots van escollir inicialment com a destí les unitats de cures crítiques o les urgències, sinó que van ser ubicats en aquests serveis a criteri de les respectives Direccions de l'hospital, que en última instància, decideixen la ubicació dels treballadors. Per exemple, l'Eo6, corretorns, va manifestar no tenir preferències per treballar en aquest servei: "No he tingut preferències (...) estic d'alguna manera on m'han anat posant (...) tot i que estic gaudint

del que faig i no sé on estaré d'aquí un temps".

Cal ressaltar que tots aquests professionals que treballaven en unitats especials van expressar ser persones sensibles amb la cura infantil i comptar amb una visió holística i integradora de les cures. No obstant això, Eo2 considera que a la societat encara existeix el prejudici social que els homes són menys sensibles que les dones i que estan centrats solament en l'ús de la tecnologia. Això, en algunes ocasions, va influir en què es mostressin d'entrada més distants: "Saber de

màquines a tu et pot donar la seguretat que amb els teus coneixements tot està anant bé. Però per ells (els pacients) no els estàs transmetent res, no tenen els teus coneixements, no saben el que estan veient, és tot nou, en general, estiguis on estiguis. No els transmetes res. Llavors, jo crec que tots els meus companys sí que tenen l'abordatge integrador de tota la família amb el medi, però sí que al principi jo crec que hi ha una diferència de comportament per, bé, per no saber una

mica com encaixaran a la millor la teva figura.”

D'altra banda, els infermers Eo3 i Eo11 van manifestar preferències per unitats d'hospitalització en lloc d'unitats de serveis especials. Eo3 considerava que el servei d'hospitalització reunia les condicions d'un servei semicrític, però alhora també permetia dedicar-se a l'aspecte assistencial propi d'una unitat de Pediatria en la línia de les unitats d'hospitalització. De la mateixa manera, Eo11 preferia uni-

tats d'hospitalització perquè en aquestes hi ha més facilitat per interactuar i comunicar-se amb els nens: “Si m'agrada aquest servei és pel treball menys tècnic i més comunicatiu i vivencial amb la persona. No hi ha dia que no jugui amb els nens, o no hi ha dia que no realitzi un recolzament emocional o que inclús parlem de diferents coses: de salut integral i portar-los cap a altres punts. (...)”.

Algunes reflexions finals

En el present article hem analitzat les experiències i percepcions respecte a la cura infantil d'un grup d'homes infermers d'un hospital de tercer nivell, en relació als motius i les preferències de la cura a nens i nenes. Si bé les tasques de cura s'han associat socialment i històricament a figures femenines, en el nostre estudi s'evidencia que més de la meitat dels infermers homes manifesten haver elegit la cura pediàtrica per vocació. A més, els infermers homes que s'hi dediquen han descobert que tenien aptituds per fer-ho quan han ingressat i s'han adaptat a treballar a les unitats infantils.

En relació a les preferències dels serveis, la majoria dels entrevistats treballa-

ven en unitats especials i reconeixen que la dinàmica de treball, el perfil del malalt i la competència tècnica que es requereix són factors que els va atraure. A més, tots ells es van identificar com a persones sensibles i amb interès per a la cura holística del nen o nena i pel seu entorn familiar. Aquesta troballa de l'estudi posaria en contradicció les construccions socials diferencials del gènere i part de la literatura científica que ha contribuït a reafirmar la idea que els homes són éssers principalment racionals i poc sensibles per a la cura. Així mateix, considerant que no tots els homes van escollir treballar en aquestes unitats de cures crítiques, sinó que alguns d'ells van ser ubicats en aquests serveis per les Direccions, ens preguntem quins van ser els arguments per ubicar tants homes en aquestes unitats. Resultaria interessant per a futures indagacions conèixer i analitzar si en aquestes decisions han influït estereotips socials preconcebuts com, per exemple, que els homes siguin considerats persones físicament fortes, decidides, hàbils per manejar la tecnologia i amb menor implicació emocional, associant aquestes habilitats físiques i intel·lectuals com a més aptes

per treballar en serveis de cures especials.

D'aquesta manera, aquest article posa de manifest que tant homes com dones poden tenir motivacions, preferències i capacitats diverses per cuidar, de manera que contribueix a interpel·lar i desarmar prejudicis i estereotips, i estructures institucionals, polítiques i del mercat de treball que actuen com a barreres, reproduint els rols de gènere tradicionals. Visibilitzar el

rol de cures dels homes infermers representa l'oportunitat de conèixer i comprendre més les seves experiències i fer-los sentir acollits i entesos en un camp professional i social on les cures han estat eminentment feminitzades i on es requereix enfortir un enfocament on el cuidar sigui entès com una capacitat humana que es pot desenvolupar independentment del gènere.

SOBRE LES AUTORES DEL TEXT

Paola Galbany Estragués

Infermera i antropòloga social. Doctora en Ciències Infermeres per la Universitat de Barcelona amb tesi en Història de la Infermeria. Postdoctoral Fellow de la University of Toronto. Professora del grau universitari d'Infermeria de la Universitat Autònoma de Barcelona i docent del Màster Interuniversitari d'Investigació i Innovació en Cures Infermeres.

És membre del Grup AFIN, amb el qual participa en el projecte RecerCaixa sobre homes cuidadors, centrant la seva atenció en la cura infermera, en el SGR (2014-2016) i en el projecte RETOS "*Deseos parentales y derechos reproductivos y filiales: miradas interdisciplinarias sobre decisiones reproductivas y 'orígenes' en reproducción asistida, adopción y subrogación (2016-2019)*". Membre del grup GIR-GEDIS, grup de treball interuniversitari sobre Gènere, Diversitat, Discapacitat i Salut, i del grup FEBE, dedicat a la investigació i docència de la Història de la Infermeria.

Antonia Arceciado Marañón

Infermera i antropòloga social. Doctora en Ciències Infermeres per la Universitat de Barcelona. Professora del grau universitari d'Infermeria de la Universitat Autònoma de Barcelona i docent en diferents màsters (Màster Interuniversitari d'Investigació i Innovació en Cures Infermeres, Màster de Cures Intensives Infermeres Neonatals i Pediàtriques de la UAB i Màster d'Infermeria Quirúrgica de la UAB).

És membre del Grup AFIN, amb el qual participa en el projecte RecerCaixa sobre homes cuidadors, centrant la seva atenció en la cura infermera, i de la Red Iberoamericana de Investigación en Educación en Enfermería (RIIEE), amb la qual col·labora en el projecte d'investigació "Desarrollo del pensamiento reflexivo y crítico en los estudiantes de enfermería: situación de Iberoamérica". Participa, també, en el projecte del Ministerio de Economía y Competitividad: "*Saberes disciplinares, saberes pedagógicos y aprendizaje situado en la educación superior*".

SOBRE L'AUTOR DE LES IMATGES

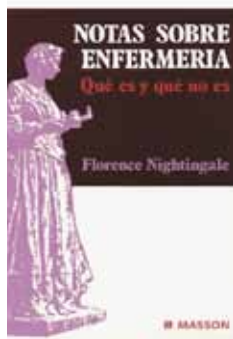
Miguel Gaggiotti

És filmmaker i estudiant de doctorat a *Film studies* i docent a la University of Bristol, on també va realitzar un màster en *Film and Television Production* després de finalitzar un postgrau a l'European Film College de Dinamarca i un grau a la University of Kent. Realitza la seva tesi doctoral sobre actors no professionals en el cinema contemporani. Ha realitzat diversos **curts** i va participar com a assistent de direcció en els **films** *La ventana* (Sorín, 2008) i *El gato desaparece* (Sorín, 2011).

PER LLEGIR...

Ehrenreich, B.; English, D. ([1073] 1981)
Brujas, comadronas y enfermeras
Barcelona: editorial La Sal

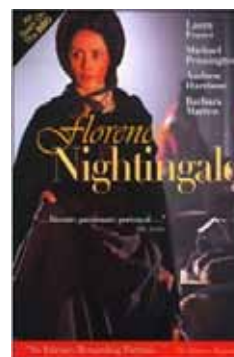

Nightingale, F. (1995)
Notas sobre enfermería: Qué es y qué no es.
Barcelona: Masson

"Ehrenreich i English analitzen la infermeria des de l'evolució del seu exercici, i formulen diverses etapes de les cures: la de les dones curanderes, la de les bruixes, la de les llevadores, i la de les infermeres. Plantegen que la supressió de les dones treballadores de la salut i el sorgiment del domini dels professionals homes no van ser processos "naturals", resultants automàticament dels canvis en la ciència mèdica. La repressió atroç en el cas de la caça de bruixes i la posterior subordinació de les dones en el sistema sanitari són una mostra de com els interessos econòmics i polítics són capaços de desproveir de dignitat les persones. Al llarg de la història moltes dones han sigut cremades i torturades. Unes pels seus sabers i oficis femenins i d'altres per protestar davant les penoses condicions de treball a les quals han estat sotmeses". [MujerFariana](#)

Edició espanyola del llibre de Florence Nightingale, la primera edició del qual es va publicar en anglès el 1959. Cada dia es dona més importància al coneixement de la higiene, al coneixement de la infermeria, a l'art de mantenir-se en estat de salut, prevenint la malaltia o recuperant-se d'aquesta. El caràcter singular d'aquestes notes rau en el fet que s'hi troben agrupats els fonaments de les necessitats dels malalts, que han de ser proveïts per qualsevol atenció d'infermeria. En el llibre es recullen les conclusions de més de catorze anys d'observació, experiència i pensament de l'autora durant l'exercici de la seva professió, posant una especial atenció al pacient i les seves necessitats.

PER VEURE...

Stone, N. (2008)
Florence Nightingale
Regne Unit, 60 min

Drama que relata la vida de Florence Nightingale, una de les heroïnes més grans de Gran Bretanya, la seva vocació per la infermeria, la seva formació i la seva participació a la Guerra de Crimea (1854) contractada pel govern anglès per donar atenció sanitària als soldats de guerra. La pel·lícula se centra en les conseqüències d'aquesta guerra i en la figura de la infermera qui, motivada per la seva independència i la seva religiositat, decideix dedicar-se a una activitat útil per tal de pal·liar el sofriment innecessari dels militars, la qual cosa li permet d'investigar les condicions als hospitals militars, sense sospitar l'efecte que tot plegat tindria en el seu propi estat emocional i en el futur de la medicina. [Veure trailer.](#)

Almodóvar, P. (2002)
Hable con ella
Espanya, 112 min.

La pel·lícula relata la vida de quatre personatges que convergeixen en un hospital. Benigno, un infermer, i Marco, un escriptor madur, coincideixen en un espectacle de Pina Bausch, al Cafe Müller. A dalt de l'escenari, dues dones amb els ulls tancats i els braços estesos es mouen al compàs de "The Fairy Queen" de Henry Purcell. Mesos més tard, els dos homes es tornen a trobar a la clínica privada "El Bosque", on Benigno treballa. Lydia, la novia de Marco, torera de professió, ha patit una enganxada i està en coma. Benigno cuida d'una altra dona també en estat de coma: Alicia, una estudiant de ballet. La retrobada entre Marco i Benigno és l'inici d'una intensa amistat. Dins de la clínica, la vida dels quatre personatges flueix en totes les direccions, passat, present i futur, arrastrant-los a tots quatre cap a un destí insospitat. (FILMAFFINITY)

NOTÍCIES AFIN

Estades i treballs de camp doctorals AFIN: Nepal i l'Illa de Flores (Indonèsia)

Entre juny i setembre de 2017, Chandra Kala Clemente Martínez, doctoranda del grup AFIN i becària FPU, va realitzar la seva segona estada de treball de camp a Nepal. Aquesta segona visita al camp d'investigació compta amb una varietat d'experiències, essencials per seguir investigant els orígens en l'adopció transnacional entre Espanya i Nepal. En aquesta ocasió, ha acompanyat una noia adoptada en la recerca de la seva mare i germana de naixement, l'experiència de la qual ha estat gratificant i alhora plena d'estranyesa pels canvis que es produeixen en els universos familiars. Així mateix, s'ha reunit amb famílies adoptives d'Espanya que han realitzat el viatge de retorn per visitar les famílies d'origen dels seus fills i filles, famílies que tornen a visitar els membres de la seva família de naixement i famílies que han viatjat per visitar el país. Chandra, que a part de castellà i català, parla anglès i nepalès, està treballant a Nepal en la recerca d'informació sobre els orígens –*seeking roots*–, una tasca que realitza al Centre AFIN, per a famílies nepaleses i espanyoles que han demanat la seva col·laboració.

Retrobada d'una noia adoptada amb la seva mare i la seva germana de naixement després de gairebé 18 anys.

Alicia Paramita Rebuelta Cho, doctoranda d'AFIN i becària FPU, acaba de tornar de realitzar la seva tercera estada a l'Illa de Flores (Indonèsia). Durant els mesos de maig a juliol, Alicia ha seguit immergint-se en la cultura Sikka, en el tema de la seva tesi: governança i polítiques reproductives, és a dir, com incideixen la presència i les decisions de diverses instàncies polítiques, religioses, socials, culturals o corporatives en les decisions i processos reproductius i la construcció de famílies de la població, en aquest cas, del grup etnolingüístic indonesi Sikka. Així, des d'una perspectiva de

gènere que atén la veu de les dones Sikka, Alicia aprofundeix en els encontres i desencontres que es produeixen entre "modernitat" i "tradició", dos conceptes clau del dia a dia en temes relacionats amb l'embaràs, el part i l'anticoncepció, que giren entorn d'un ric paisatge protagonitzat per llevadores tradicionals, matrones biomèdicament formades, l'educació, la religió, els mites i els tabús al voltant del procés reproductiu.

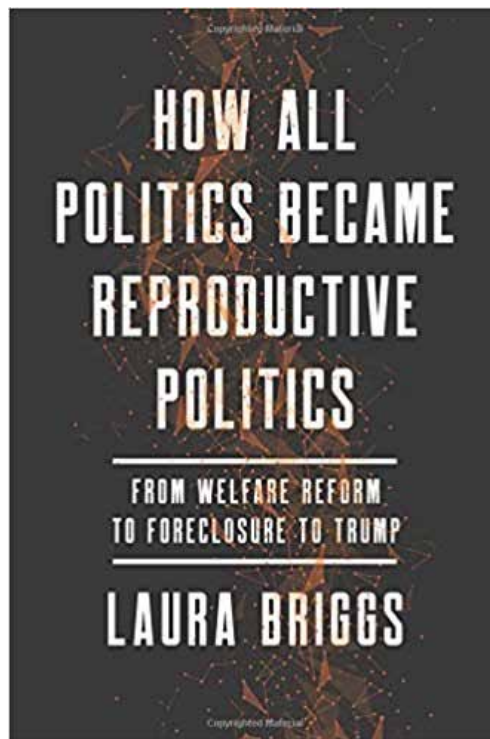

Encontre entre "modernitat" i "tradició". La partera tradicional explica a la matrona biomèdica com es va desenvolupar el part que va haver d'assistir a casa d'una de les seves veïnes a la matinada.

**Paola Galbany,
degana a la Universitat de Vic**

Paola Galbany ha estat nomenada recentment Degana de la Facultat de Ciències de la Salut i del Benestar de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya, càrrec que desenvoluparà a partir del proper curs.

Portada del llibre de Laura Briggs, que l'autora presentarà en el context de la jornada del 16 de novembre

El proper curs acadèmic començarà amb un conjunt d'esdeveniments acadèmics vinculats a la transferència dels resultats d'investigació desenvolupats pel grup AFIN, així com l'intercanvi de coneixements entre investigadors/es nacionals i internacionals.

Properes activitats AFIN

Al *setembre* s'iniciaran "Els Aperi-tius dels Dijous AFIN" que tindran lloc cada dijous de 14h a 16h al [Centre AFIN](#) fins el mes de juny. Aquest cicle de seminaris en què acadèmics i professionals nacionals i internacionals presentaran les seves investigacions vinculades als eixos temàtics del grup AFIN, és gratuït i obert a totes les persones interessades en participar. ([Veure programa complet](#)).

A l'*octubre* es realitzarà un cicle d'activitats al Palau Macaya (Barcelona) que, amb el títol "Homes cuidadors, barreres de gènere i models emergents", tancaran el projecte d'investigació "Homes cuidadors: reptes i oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura", finançat per RecerCaixa (Ref: 2014ACUP00045). El cicle d'activitats de quatre dies i mig, en el decurs dels quals s'alternaran tallers i taules rodones amb la presentació dels resultats del projecte i experiències personals, s'iniciarà el 9 d'octubre amb una jornada sobre la cura de la infància en l'àmbit familiar que finalitzarà amb la participació

de la professora [Livia Olah](#) de la Universitat d'Estocolm. La segona, centrada en la cura de persones adultes dependents en l'àmbit familiar, es portarà a terme el 23 d'octubre i finalitzarà amb una ponència de la professora [Chiara Saraceno](#) (Collegio Carlo Alberto, Torí, Itàlia). La tercera jornada, el 6 de novembre, que versarà sobre la incorporació dels homes a la cura com a ocupació, finalitzarà amb una conferència de la professora [Teresa Torns](#) (Universitat Autònoma de Barcelona). Al llarg del matí del 9 de novembre es desenvoluparà la quarta jornada, sobre la cura i el gènere als mitjans de difusió i a la ficció. El cicle es clausurarà el 15 de novembre amb una reflexió sobre les necessitats de cura, les polítiques públiques i les alternatives en l'organització del temps i les responsabilitats de cura.

Al *novembre*, aniversari de la fundació del Grup (2004) i del Centre AFIN (2016), en el marc del projecte d'investigació *Del control de la natalidad a la ansiedad demográfica: comunicación, secreto y anonimato*

en las tecnologías reproductivas del siglo XXI (Ref: CSO2015-64551-C3-1-R), finançat pel Ministerio de Economía y Competitividad, tindran lloc els següents esdeveniments:

- Els dies 2, 3 i 4 de novembre es durà a terme el X Congrés Internacional AFIN *Políticas, Derechos y Deseos Reproductivos y Familiares* per al qual ja està obert el termini per proposar comunicacions. A més dels integrants d'AFIN, han confirmat la seva participació fins el moment [Michal Nahman](#) de la University of West England (UK), [Amrita Pande](#) de la University of Cape Town (Sud-Àfrica) i [Agustín Ballesteros](#), president de la Sociedad Española de Fertilidad.
- El dia 14 de novembre es realitzarà un cinefòrum al Cinema de la UAB, amb la projecció de *Cada 30 horas* d' [Alejandra Perdomo](#) i *Por nada* de [Mercedes Fernández Martorell](#). El cinefòrum, sobre violència de gènere, comptarà amb la presència d'ambdues directores i serà moderat per Irene Salvo, doctora en Psicologia i investigadora post-doctoral FONDECYT

(Xile), i Jenny Cubells, doctora en Psicologia Social i professora de la UAB.

- També al novembre, el dia 16, es realitzarà a la UAB la jornada titulada *Políticas y Justicia Reproductivas: de la reforma del bienestar a la era Trump* amb la participació, a més dels qui integren AFIN, de [Laura Briggs](#), catedràtica de la University of Massachusetts Amherst, que presentarà el seu darrer llibre *How All Politics Became Reproductive Politics* (University of California Press, 2017) i d' [Alejandra Perdomo](#), que presentarà la seva pel·lícula *Nacidos vivos*.

- Finalment, el 28 i 30 de novembre i l' 1 de desembre, entre les 16:00 i les 20:00 hores, es realitzarà, en el marc del seminari *Edades y prácticas culturales: personas, grupos, etapas* del Màster en Antropologia Social, Investigació Avançada i Intervenció Social de la UAB, la segona edició d'un seminari intensiu amb la participació d'acadèmics i professionals de distintes disciplines i institucions.

Al *maig*, coincidint amb la celebració a Barcelona del XXXVI Inter-

Cinefòrum-VIOLENCIA DE GÈNERE

Directora Mercedes Fernández-Martorell,
Estat Espanyol, 2009, 61 min

Directora Alejandra Perdomo,
Argentina, 2016, 73 min

14 de novembre del 2017
10 am-13 pm

Sala Cinema de la UAB
(Plaça Cívica)

amb la participació de les directores,
Irene Salvo (FONDECYT)
i Jenny Cubells (UAB)

Aquesta activitat s'organitza en el marc de les assignatures:
Antropologia dels sistemes de sexe i gènere
Conceptes bàsics. Perspectives sobre diferència i desigualtat
(Grau d'Antropologia Social i Cultural)

national Congress of the Latin American Studies Association: Latin American Studies in a Globalized World, es durà a terme en el Centre AFIN una de les reunions fundacionals de la *Red Internacional Infancia, Familia y Derechos Humanos* amb representants d'entitats d'Amèrica Llatina, Estats Units, Canadà, Portugal i Holanda.

Estel Malgosa i Rogelio Rubio finalitzen el Màster en Antropologia

Estel Malgosa i Rogelio Rubio, membres del grup AFIN, han finalitzat el màster en Antropologia Social i Cultural de la UAB. La primera va realitzar un treball titulat *Maternidades tempranas en Nicaragua. Dinámicas y políticas reproductivas en las comunidades rurales del municipio del Tuma y La Dalia*, sobre la maternitat de joves mares i les seves famílies. Segons estudis d'organitzacions internacionals i locals, Nicaragua és el país amb un major nombre d'embarassos de dones menors de 18 anys de Llatinoamèrica (Unicef i Pla Internacional, 2014; FUNIDES, 2016). Tanmateix, hi ha pocs estudis sobre el que pensen les pròpies dones sobre els seus embarassos i les seves maternitats. Aquesta investigació és un apropament a la maternitat des de la perspectiva de les dones entre 14 i 18 anys d'unes comunitats rurals del nord del país on, a partir d'un treball de camp de cinc setmanes, s'analitzà les diferents motivacions que porten les noies a ser mares, si consideren que és *'temprano'*, tal i com afirmen algunes entitats, i com els diferents actors socials locals i globals –polítics del Ministerio de Salud, organitzacions internacionals, l'església, pràctiques reproductives locals– influeixen en la construcció de l'imaginari sobre la maternitat primerenca.

Al seu torn, Rogelio Rubio va realitzar un treball titulat *¿Por qué los hombres homosexuales, en determinados contextos socioculturales (no) se plantean tener hijos-as?*, en què va analitzar els condicionants que tenen els homes homosexuals en plantejar-se tenir (o no) fills/es en diversos contextos legals i socioculturals. A través d'entrevistes en profunditat a 18 homes -10 espanyols i 8 xilens- es van explorar els factors que influeixen en els desigs i faciliten o bloquegen les decisions de ser pares depenent del context en el qual aquestes persones estan inserides.

"El cuidado enfermero desde la mirada de los profesionales masculinos"

Del 27 de maig a l'1 de juny va tenir lloc a Barcelona el congrés organitzat pel Consejo Internacional de Enfermería amb el lema "Las enfermeras a la vanguardia mejorando los cuidados", al qual assistiren Paola Galbany i Antonia Arreciado, ambdues del grup d'investigació AFIN i autores de l'article publicat en el present número de la Publicació AFIN, i en el qual presentaren junt amb Rebeca Gómez el pòster "El cuidado enfermero desde la mirada de los profesionales masculinos".